

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

МАТЕРІАЛИ

*IV Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції*

«Молода наука – 2024: соціально-освітні розвідки»

23 травня 2024 року

м. Київ
2024

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Вашкевич Віктор Миколайович – завідувач кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор філософських наук, професор

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

Бобрицька Валентина Іванівна – професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор,
заступник голови організаційного комітету

Терпищій Сергій Олександрович – професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор філософських наук,
професор,
заступник голови організаційного комітету

Процька Світлана Миколаївна – доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, кандидат педагогічних наук, доцент

Молода наука – 2024: соціально-освітні розвідки: Збірник матер. ІV всеук. наук.-практ. інтернет-конф. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 121 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 11 від 29 травня 2024 р.)

У збірнику представлені тези учасників ІV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Молода наука – 2024: соціально-освітні розвідки». Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів та студентів.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ I «АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБЛЕННЯ Й УПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО Й ПОВОЄННОГО СТАНУ».....
5

Бобрицька В.І. Цифровізація вищої освіти як пріоритет державної освітньої політики України.
.5

Бобрицька В. І., Філатова Є. С. Теоретико-прикладні основи формування та реалізації освітньої політики України з питань академічної доброчесності у галузі вищої освіти.
12

Манченко О. В. Державна політика України з питань цифровізації вищої фармацевтичної освіти: виклики, досвід, перспективи.
.21

Процька С. М., Вашкевич В. В. Модель реалізації освітньої політики України з питань євроінтеграції вищої освіти.
.29

Процька С. М. Освітня політика України з питань цифровізації освітнього процесу ЗВО в умовах війни: практичні аспекти. 36

СЕКЦІЯ II «ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ ЯК ОКРЕМИЙ РОЗДІЛ ФІЛОСОФІЇ І ЯК ПРЕДМЕТ ВИКЛАДАННЯ».....
.41

Вашкевич В. М. Безперервна мовна освіта у закладах вищої освіти як інструмент формування особистості
41

Gomilko Olga. Ethical dimension of the war in Ukraine: humanism and dehumanization.
.45

Горянський С. В. Роль ІТ-освіти в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.
.52

Заїчко В. В. Мовна картина світу як основа формування національної ідентичності.
.56

Іванець Н. В. Громадянська освіта як фундаментальна складова розвитку демократичного суспільства.
60

Кийков О. Ю. Гібридний менеджмент в освіті ХХІ століття: перспективи та виклики.
.63

*Манченко О. В., асистентка кафедри
хімії ліків та лікарської токсикології
фармацевтичного факультету
Національного медичного університету
імені О. О. Богомольця*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ, ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ

Обґрунтовано, що для електронної системи охорони здоров'я цифрова компетентність стає невід'ємною складовою професійної діяльності медичних працівників, зокрема й фармацевтів, що змінює підходи у системі фахової підготовки у закладах вищої медичної / фармацевтичної освіти України. Окреслено особливості реалізації державної політики України з питань цифровізації вищої фармацевтичної освіти, зокрема її адаптації до європейського досвіду.

Ключові слова: державна політика України, цифровізація вищої фармацевтичної освіти.

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Розвиток цифрових технологій сприяє реалізації державної політики цифрової трансформації у сфері охорони здоров'я, яку окреслено у законодавчих актах з розвитку цифрової економіки та суспільства України, розвитку цифрових компетентностей громадян, підвищенню їх якості життя. Так, у ситуації упровадження електронної системи охорони здоров'я eHealth цифрова компетентність стає невід'ємною складовою професійної діяльності медичних працівників, зокрема й фармацевтів, що змінює підходи у системі фахової підготовки у закладах вищої медичної / фармацевтичної освіти України.

Аналіз наукових досліджень. Суттєвий внесок у розроблення проблем застосування цифрових компетентностей у вищій фармацевтичній освіті здійснено такими ученими як Г. Зайченко, Н. Горчакова, Н. Савченко, А. Дорошенко [1], Л. Кайдалова, Н. Альохіна, С. Мосенцева [2], О. Чхало [4] та іншими [5; 6]. Проте висвітленню питань щодо узгодженості нормативно-правових засад державної політики України з питань цифровізації вищої фармацевтичної освіти і міжнародного, зокрема європейського досвіду, не надавалося, на нашу думку, чільної уваги.

Метою дослідження є окреслення особливостей реалізації державної політики України з питань цифровізації вищої фармацевтичної освіти, зокрема її адаптації до європейського досвіду.

Виклад основного матеріалу. Євроінтеграційні устремління України зумовлюють зорієнтованість її державної політики на тенденції й пріоритети розвитку цифрової охорони здоров'я Європейського Союзу. Відтак, Регіональний план дій у сфері цифрової охорони здоров'я для Європейського регіону ВООЗ на 2023 – 2030 роки рекомендує більш ефективно використовувати потенціал цифрової трансформації у сфері охорони здоров'я, зокрема й шляхом оцінювання рівня цифрової грамотності серед медичних працівників та населення, розвитку у них відповідних навичок. В основу Регіонального плану закладено Глобальну стратегію в сфері цифрової охорони здоров'я на 2020 – 2025 роки, Тринадцяту загальну програму роботи на 2019 – 2025 роки та Європейську програму роботи на 2020 – 2025 роки, «Спільні дії для покращення здоров'я мешканців Європи». Додамо, що ініціатива «Розширення прав та можливостей громадян за допомогою цифрової охорони здоров'я» є однією з флагманських ініціатив вищезгаданої Європейської програми роботи на 2020 – 2025 роки.

Цифровий напрям розвитку України підтримується державою та суспільством, про що свідчить ухвалення низки важливих нормативно-правових актів, зокрема Закону України «Про національну програму інформатизації», розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.04.2023 №

372 «Про затвердження плану заходів на 2023 – 2024 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» тощо.

Державна політика України з питань цифровізації вищої фармацевтичної освіти вибудовується з урахуванням того, що пріоритетні напрями, завдання і проекти у сфері охорони здоров'я визначені Офісом координації розвитку електронної системи охорони здоров'я, куди входять ключові партнери та стейкхолдери, і вже значною мірою реалізовані у вигляді створеної в Україні екосистеми електронної охорони здоров'я, введено окремі спецкурси у закладах медичної освіти [3]. Такий підхід узгоджується зі світовими тенденціями та рекомендаціями ВООЗ. Однак наразі залишаються ще відкритими питання структуризації і відповідності конкретних цифрових знань, умінь і навичок певним рівням фахової кваліфікації, посадовим обов'язкам і виконуваним функціям працівників охорони здоров'я різних категорій. Ці питання доцільно розв'язувати з урахуванням міжнародного досвіду, а також викликів, зумовлених пандемією COVID-19, результатів, отриманих українськими дослідниками при вивченні стану цифровізації охорони здоров'я та впровадження електронної системи охорони здоров'я eHealth в Україні.

Важливою віхою у подоланні теоретичних й прикладних проблем у формуванні цифрових компетентностей здобувачів вищої фармацевтичної освіти стало ухвалення Рамки цифрової компетентності працівника охорони здоров'я [3], яку презентовано 07 лютого 2024 року. **Рамку було** підготовлено Міністерством охорони здоров'я України у співпраці із Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством освіти і науки України та Національною службою здоров'я України за сприяння Проекту USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я». Її створено на основі проведеного комплексного експертного аналізу міжнародного досвіду, а також із урахуванням результатів досліджень та розробок українських та

міжнародних фахівців щодо стану розвитку цифрових компетентностей в ЄС та в Україні.

У тексті Рамки цифрової компетентності працівника охорони здоров'я [5] представлено аналіз міжнародного досвіду з метою виявлення та вивчення існуючих рамок цифрової компетентності у сфері охорони здоров'я та задля врахування наявного досвіду при створенні Рамки цифрової компетентності в Україні. На підставі аналізу встановлюється необхідність регулярного перегляду та оновлення Рамки з урахуванням використання новітніх цифрових технологій у сфері охорони здоров'я. При цьому Рамку буде застосовано до різних професійних груп у сфері охорони здоров'я, включаючи основні групи працівників охорони здоров'я, а також інших (суміжних) спеціалістів у цій сфері.

Визначаючи міру важливості Рамки цифрових компетентностей для працівників охорони здоров'я України [3], слід вказати, що вона є інструментом для поліпшення рівня цифрових компетентностей працівників охорони здоров'я, допомоги органам державної влади у формуванні державної політики та плануванні освітніх ініціатив, спрямованих на підвищення цифрової грамотності та практичного використання цифрових технологій працівниками охорони здоров'я. Ураховуючи виклики сьогодення, цю Рамку було адаптовано до національних, культурних, освітніх та економічних особливостей України. Наразі Рамка включає 4 виміри, 5 сфер, 25 компонентів та 4 рівня володіння цифровими компетентностями.

У розробленні змісту Рамки цифрової компетентності працівника охорони здоров'я [3] було взято за основу підхід до створення європейської концептуально-еталонної моделі Рамки цифрових компетентностей для громадян ЄС (The Digital Competence Framework for Citizens DigComp 2.1 та DigComp 2.2.1), а також досвід Великої Британії, США та Канади, рекомендації у сфері цифрових компетентностей від інших європейських та міжнародних інституцій, а також кращі світові та європейські практики в сфері охорони здоров'я [3]. Міжнародний досвід було адаптовано до

національних особливостей, потреб та стану розвитку електронної системи охорони здоров'я в Україні.

Оскільки зміст Рамки цифрової компетентності працівника охорони здоров'я [3] було узгоджено з Рамкою цифрових компетентностей для громадян Європейського Союзу (DigComp) стило її схарактеризуємо.

Рамка цифрових компетентностей для громадян Європейського Союзу (DigComp) забезпечує загальне розуміння того, що таке цифрова компетентність. Інтегрована структура оновленої рамки DigComp 2.2 містить понад 250 нових прикладів знань, навичок і підходів, які допомагають громадянам впевнено, критично і безпечно взаємодіяти з цифровими технологіями, а також з технологіями, які з'являються на кшталт систем, керованих штучним інтелектом. Ця Рамка є концептуально-референтною моделлю для створення відповідних професійних рамок цифрових компетентностей для різних сфер (зокрема й охорони здоров'я).

Згідно з тематичним аналізом, більшість компонентів цифрової компетентності, які представлені у різних рамках, пов'язані з такими доменами, як цифрові концепції та процеси, управління інформацією та записами, спілкування, етичні норми та норми права, конфіденційність та безпека, технічні знання та технічна підтримка, використання цифрових технологій під час надання медичної допомоги. Для забезпечення відповідності рамки вимогам Європейського Союзу ї необхідно пов'язувати з процесами глобалізації та євроінтеграції.

Реалізація державної політики з цифровізації вищої фармацевтичної освіти в сучасній Україні базована на розвитку цифрових технологій й охоплює майже всі галузі, включно з освітньою. Це зумовлює необхідність подолання наявних обмежень в розвитку цифрової трансформації у вищій фармацевтичній освіті, формування у майбутніх магістрів фармації цифрових компетентностей ще на етапі набуття майбутньої професії. Так, використання цифрових технологій в освітньому процесі має підвищувати якість самостійної роботи студентів, стимулювати розвиток дослідницької діяльності і

викладачів і здобувачів вищої фармацевтичної освіти, створювати нову дидактичну та методичну базу діяльності закладів вищої освіти, що відповідає б вимогам процесу цифровізації, сприяти інтенсифікації освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні.

Підсумком процесу здобуття вищої фармацевтичної освіти в умовах цифровізації має стати освоєння випускниками цифрових компетентностей – набору умінь і знань, необхідних для здійснення професійної діяльності з використанням цифрових технологій. Тенденції розвитку сучасних цифрових технологій спонукають науковців та практиків використовувати їх в освітньому, а також опанувати платформи масових відкритих онлайн-курсів (англ. Massive open online courses, MOOC).

Висновки. Викладене дає підстави для низки узагальнень. По-перше, державна політика України з питань цифровізації вищої фармацевтичної освіти цілком згоджується з пріоритетами Європейського Союзу у цій галузі, а також ураховує досвід розроблення й реалізації нормативних документів. По-друге, нормативно-правові акти України з досліджуваного питання розробляються й реалізуються на практиці з тим, покращити рівень цифрових компетентностей українців, допомогти у створенні державної політики та плануванні освітніх ініціатив, спрямованих на підвищення рівня цифрової грамотності та практичного використання засобів і сервісів цифрових технологій у вищій фармацевтичній освіті.

Перспективними науковими розвідками є обґрунтування вибору цифрових технологій у навчанні професійно орієнтованих дисциплін майбутніх магістрів фармації у медичних/фармацевтичних закладах вищої освіти України.

Джерела:

1. Зайченко Г. В., Горчакова Н. О., Савченко Н. В., Дорошенко А. І. Впровадження SMART-технологій у педагогічний процес кафедри фармакології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

«Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення»: матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. в онлайн-режимі за допомогою системи microsoft teams (Тернопіль, 20–21 трав. 2021 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. Тернопіль: ТНМУ, 2021. С. 209-2011.

2. Кайдалова Л.Г., Альохіна Н.В., Мосенцева С.М. Інноваційні технології у фармацевтичній освіті. *Фармація XXI століття: тенденції та перспективи: матеріали VIII Національного з'їзду фармацевтів України (13-16 вересня 2016 року)*. Харків. 2016. Т. 2. С. 350.

3. Рамка цифрової компетентності працівника охорони здоров'я. Підготовлено Міністерством охорони здоров'я України у співпраці із Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством освіти і науки України та Національною службою здоров'я України за сприяння Проєкту USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я». Офіційний сайт міністерства охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%91%D0%B0%D0%B7%D0%B0%20%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%8C%20HEALTH.pdf>

4. Чхало О. М. Застосування технології BYOD в освітньому процесі аналітичної хімії. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2018. №3 (147). С. 10–15.

5. Bobrytska, V. I., Reva, T. D., Protska, S. M. & Chkhalo, O. M. (2020). Effectiveness and Stakeholders' Perceptions of the Integration of Automated E-Learning Courses into Vocational Education Programmes in Universities in Ukraine. *International Journal of Learning, Teaching, and Educational Research* Vol. 19, No. 5, pp. 27-46, May 2020. <https://doi.org/10.26803/ijlter.19.5.3>

6. Bobrytska V. I., Reva T. D., Beseda N. A., & Filippova L. V. Approaches to cultivating healthy behaviours in tertiary students: Systemic review. *European Journal of Educational Research*. 2020. No. 9(4). P. 1649-1653. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.9.4.1649>

It is substantiated that for the electronic health care system, digital competence becomes an integral component of the professional activity of medical

workers, in particular pharmacists, which changes approaches in the system of professional training in higher medical / pharmaceutical education institutions of Ukraine. The peculiarities of the implementation of the state policy of Ukraine on digitalization of higher pharmaceutical education, in particular its adaptation to European experience, are outlined.

Keywords: *state policy of Ukraine, digitalization of higher pharmaceutical education.*